

Lausunto Pohjois-Savon ELY-keskuksen toimivalta-alueen joukkoliikenteen palvelutasosta 2021-2025

KRAKLIK 11.05.2021 § 75
1583/00.01.06/2021

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt lausuntoa ELY-keskuksen toimivalta-alueen joukkoliikenteen palvelutasosta vuosille 2021-2025. Lausunnon antamisen määräaika on 14.5.2021.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on yhdessä Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon kuntien kanssa laatinut joukkoliikenteen palvelutasoa koskevan selvityksen.

Selvityksessä palvelutasotavoitteet on määriteltä yhteysvälikohtaisesti kuntakeskusten ja maakuntakeskusten välille sekä ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluville paikallisliikenteille.

Palvelutasotavoitteiden määrittely ohjaa vahvasti ELY-keskuksen liikenteiden suunnittelua ja hankintaa. Palvelutasomäärittely on nähty tarpeelliseksi, vaikka laki ei siihen enää velvoitakaan. Palvelutasotavoitteiden asettamisessa lähtökohtana on ollut joukkoliikenteen nykyinen palvelutarjonta ja rahoitustaso. Edellisen kerran palvelutasotavoitteet on määriteltä vuosille 2018-2020.

Tavoitteiden asettelun lähtökohdat

Palvelutasomäärittelyn avulla muodostetaan näkemys siitä, kuinka paljon ja minkä tasoista joukkoliikennettä tietyillä yhteysväleillä järjestetään. Työssä selvitetään alueen joukkoliikenteen nykyinen palvelutaso, kuullaan kuntien ja maakuntaliittojen näkemyksiä palvelusotarpeesta ja rahoituksesta sekä määritetään uusi tavoitteellinen joukkoliikenteen palvelutaso. Palvelutasotavoitteet määritellään yhteysvälikohtaisesti kuntakeskusten välille. Työssä keskitytään ELY-keskuksen järjestämän liikenteen palvelutasotavoitteiden määrittelyyn.

Markkinaehtoisen liikenteen osalta esitetään tilannekatsaus yhteysväleittäin, mutta varaudutaan myös tarvittaessa kiireellisiin joukkoliikenteen hankintoihin, jos mahdollisia työssäkäynti- tai opiskeluliikenteen kannalta kriittisiä markkinaehtoisia vuoroja lakkautetaan. Työssä huomioidaan myös suunnittelualueen kaukoliikenteen junavuorot sekä tarvittavilta osin kaupunkiseutujen joukkoliikenteen nykytila ja kehityssuunta.

Kehittämistarpeet

Palvelutasotavoitteiden laatimisen keskeisenä työvaiheena oli asiantuntijoiden osallistaminen kyselyllä ja työpajoilla. Tässä työvaiheessa nousi esiin kaikille maakunnille yhteisiä teemoja sekä jokaisen maakunnan omia kehittämistarpeita/teemoja. Pohjois-Karjalan osalta kehittämiskohteina nousivat merkittävimpiä esiin vuorotarjonnan parantaminen sekä joukkoliikenteen informaation kehittäminen. Myös alueen merkittävien matkailukohteiden tavoittaminen joukkoliikenteellä nähtiin tärkeäksi.

Palvelutasoluokat

Väyläviraston ohjeessa *Joukkoliikenteen palvelutason määrittely* on määriteltä seitsemän palvelutasoluokkaa, joita voidaan hyödyntää kullekin alueelle sopivan palvelutason määrittelyssä. ELY-keskuksen ensisijainen rooli on varmistaa peruspalvelutasoisen joukkoliikenteen turvaaminen niillä alueilla, joilla sille on tarvetta. Peruspalvelutaso saavutetaan jo palvelutasoluokkien VI ja VII mukaisella liikenteellä.

Pohjois-Karjalaan esitetään palvelutasoluokan VI mukaista palvelutasoa yhteysväleille Joensuu-Outokumpu/Kuopio, Joensuu-Polvijärvi, Joensuu-Juuka-Nurmes, Joensuu-Lieksa, Joensuu-Ilomantsi ja Joensuu-Tohmajärvi-Kitee.

Palvelutasoluokan VII mukaisia yhteysvälejä olisivat Joensuu-Liperi-Heinävesi-Varkaus, Joensuu-Hammaslahti-Rääkkylä ja Nurmes-Lieksa. Lisäksi on tunnistettu yhteystarve Liperi-Rääkkylä-Kitee -yhteyksiväleille, mutta sille ei ole palvelutasoluokkaa.

Joensuun seudun joukkoliikenteen (JOJO) järjestämässä liikenteessä on kolme palvelutasoluokkaa: Kilpailutaso, Keskitaso ja Perustaso. Luokkia on hieman yhdistely Väyläviraston luokittelusta. Kilpailutaso vastaa Väyläviraston luokittelun luokkia II-III ja tarkoittaa palvelutasoa, joka mahdollistaa sujuvan arjen ilman henkilöautoa. Keskitaso vastaa vastaavasti luokkia IV ja V ja turvaa arjen liikkumistarpeet. Perustaso vastaa luokkia VI ja VII ja perustasolla tarjotaan lähinnä koulu- ja asiointiyhteyksiä.

Vuosien 2021-2025 palvelutasotavoitteet

Nykyisen joukkoliikenteen palvelutaso vastaa pääasiassa asetettuja palvelutasotavoitteita hyvin. Vuorojen määrä ylittää useilla yhteysväleillä palvelutasotavoitteet reilusti, mutta liikennöintiajat eivät välttämättä mahdollista työssäkäyntiä kaikilla yhteysväleillä.

Joensuun kaupungin osalta on oleellista, että palvelutaso on Joensuun seudun joukkoliikenteen linjojen ulkopuolelle ajettavassa liikenteessä Joensuun taajamien osalta riittävä. Tällaisia yhteysvälejä ovat Joensuu-Lieksa Enon ja Uimaharjun palvelutarjonnan osalta sekä Joensuu-Ilomantsi Kiihtelysvaaran ja Tuupovaaran tarjonnan osalta.

ELY-keskus on jo kilpailuttanut näiden palvelutasotavoitteiden mukaisesti liikennettä Pohjois-Karjalassa. Alueen kunnat ovat saaneet olla mukana suunnittelemassa eri yhteysvälien palvelutasotavoitteiden mukaista tarjontaa ja he osallistuvat myös nykyisen kaltaisella rahoitustasolla ELY-keskuksen hankkiman liikenteen järjestämiskustannuksiin. Vaikka vuorotarjonnan parantaminen nousi esiin kehittämiskohteena, tarjonta lisääntyi vain muutamalla yhteysvälillä. Linja-autoliikenteen kustannusrakenne on sellainen, että kustannusten lisäys ei ole suorassa suhteessa tarjonnan lisäykseen.

Joensuun kaupungin osalta on saatu aikaisempaa enemmän hyödynnettyä ELY-keskuksen liikennettä sopivilta osin mm. Joensuun kaupungin koulukuljetuksiin, lähinnä Eno-Uimaharju -välillä. Muitakin yhteensovittamisia on tehty Joensuun seudun joukkoliikenteen alueella kouluverkkomuutosten vuoksi mm. Rääkkylä-Liperi-Joensuu välillä.

Joensuun kaupunki pitää yliopistokaupunkina yhteyksiä naapurimaakuntien kaupunkeihin tärkeinä. Tärkeää on varmistaa kaupunkiseutujen välinen liikenne markkinaehtoisien liikenteen mahdollisesti vähentyessä.

Joensuu-Kuopio -välin palvelutaso ylittää tällä hetkellä suunnitelman mukaisen palvelutasotavoitteen. Joensuun kaupunki pitää tärkeänä, että kyseisen välin vuorotarjontaa ei heikennetä nykyisestä tasosta.

Yhteyksiä maakunnalle tärkeisiin matkailukohteisiin on parannettava. Yhteyksien on palveltava sekä päivävierailijoita ainakin Joensuusta että kauempaa saapuvia matkailijoita, jotka viipyvät kohteessa pitempään. Näitä kohteita ovat ainakin Koli ja Valamon luostari.

Aikatauluinformaatio

ELY-keskus luopuu Waltti lippu- ja maksujärjestelmän käytöstä Pohjois-Karjalassa 7.6.2021 alkaen. Vastaavasi Joensuun seudun joukkoliikenteen Waltti-alueetta laajennetaan keskeisille työssäkäyntialueille siten, että JOJO Waltti on jatkossa käytössä Joensuun, Kontiolahden ja Liperin kuntarajoille saakka sekä Joensuusta Outokumpuun, Polvijärvelle, Lieksaan, Ilomantsiin, Tohmajärvelle ja Kiteelle suuntautuvassa liikenteessä. Tällä alueella on jatkossa siis vain yksi Waltti-järjestelmä käytössä aikaisemman kahden lippujärjestelmän sijaan. Näiden liikenteiden aikataulut löytyvät sitten JOJO-reittioppaasta, jossa voi seurata myös

bussien reaaliaikaista kulkua kartalla. Vastaavasti tiedot löytyvät myös JOJO-aikatauluvihkosta.

JOJO-Waltti -alueen ulkopuolella tai JOJO-alueen ulkopuolelle suuntautuvilla matkoilla on puolestaan käytettävissä liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmä.

Aikatauluinformaatiota on edelleen kehitettävä asiakasystävällisemmäksi. Tavoitteena tulisi olla, että koko maan kaikki joukkoliikenneyhteydet löytyisivät yhdestä paikasta.

Valmistelija: logistiikkapäällikkö Juha-Matti Alanen

Kaupunkiympäristöjohtajan päätösehdotus:

Kaupunkirakennelautakunta päättää antaa yllä esitetyn lausunnon Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ELY-keskuksen toimivalta-alueen joukkoliikenteen palvelutasosta vuosille 2021-2025.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Logistiikkapäällikkö Juha-Matti Alanen oli kokouksessa asiantuntijana §:n 71 aikana.